

ДЕМОГРАФИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА (КЪМ 31.12.2009 ГОДИНА)

УВОД

По аналогия на статистиката на населението бизнес демографията описва жизнения цикъл на предприятията – тяхното раждане, оцеляване и развитие до смъртта им. По-конкретно, бизнес демографията представя данни за броя активни предприятия, броя новородени предприятия, относителния дял на оцелелите предприятия, броя умрели предприятия, както и данни за промяна на заетостта в тях към определен момент.

До 2008 г. данните за демографията на предприятията в ЕС се събират на европейско ниво на доброволен принцип (джентълменско споразумение). България участва в хармонизираното събиране на данни за демографията на предприятията от 2006 г. (като е проследено развитието на родените през 2003 и 2004 г.). През 2010 г. за първи път показателите са изчислени въз основа на новата Класификация на икономическите дейности (КИД – 2008).

С приемането на Регламент (ЕО) № 295/2008 на ЕП и на Съвета от 11 март 2008 година относно структурната бизнес статистика се създава правна основа и се очертава общата рамка за събиране, изготвяне, предоставяне и оценка на хармонизирани статистически данни за демографията на предприятията в ЕС.

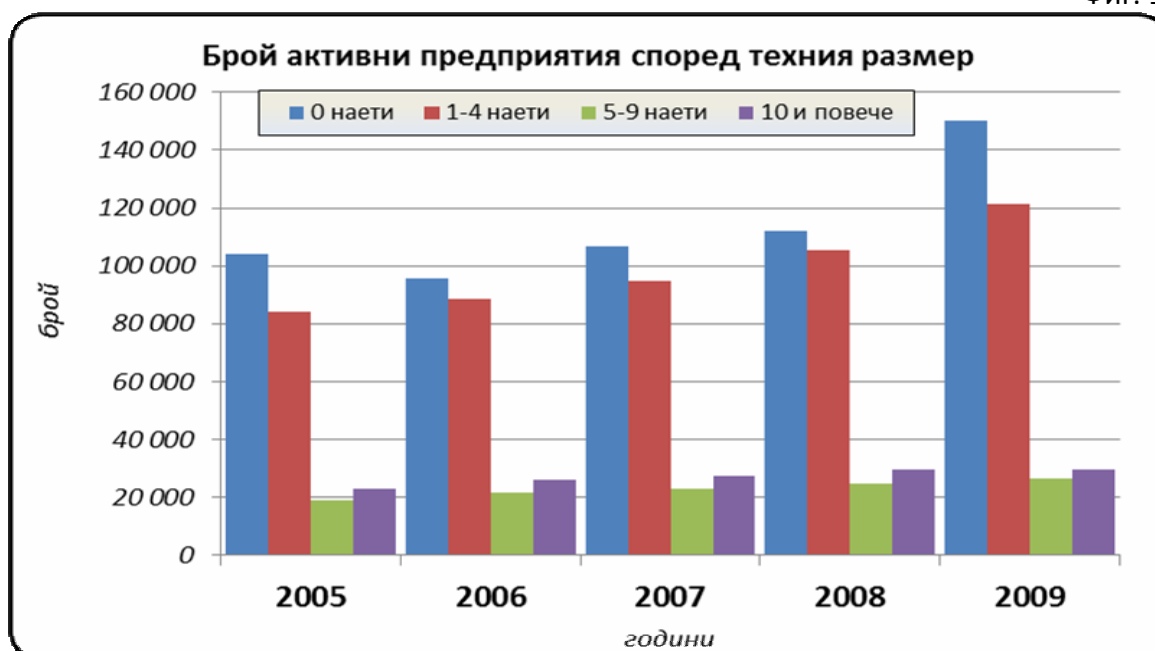
Пресъобщението представя информация от изследването на демографските събития на предприятията в България за 2009 г. и проследява динамиката им в петгодишен период.

ОБЩ ПРЕГЛЕД НА АКТИВНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ И ЗАЕТИТЕ В ТЯХ ЛИЦА

Обект на наблюдението са предприятията, класифицирани в избраните от Евростат сектори¹ на Класификацията на икономическите дейности (КИД – 2008) без група 64.2 (дейност на холдингови дружества). През 2009 г. в България са действали 327 647 активни предприятия, което е с близо 21% повече в сравнение с предходната 2008 година.

Фиг. 1

1

- В - Добивна промишленост;
- С - Преработваща промишленост;
- Д - Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива;
- Е - Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване;
- Ф - Строителство;
- Г - Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети;
- Н - Транспорт, складиране и пощи;
- І - Хотелиерство и ресторантьорство;
- Ј - Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения;
- К - Финансови и застрахователни дейности, с изключение на клас 64.2 (дейност на холдингови дружества);
- Л - Операции с недвижими имоти;
- М - Професионални дейности и научни изследвания;
- Н - Административни и спомагателни дейности.

Най-голям относителен дял в съвкупността на активните предприятия през целия период (2005 – 2009 г.) заемат активните предприятия с 0 наети лица (фиг. 1). През 2009 г. техният брой е 150 245 и съставлява 45.9% от всички активни предприятия. В следващата група „1 - 4 наети“ попадат 121 242 предприятия, което е 37.0% от общия брой за 2009 година. Най-нисък е делът на предприятията в групата „5 - 9 наети лица“. Средно той е едва 8.7%, докато в групата „10 и повече наети лица“ средно за разглеждания петгодишен период попадат 10.3% от активните предприятия.

Броят на заетите лица в групата „10 и повече“ съставлява 74.4% от заетите за периода 2005 – 2009 г., докато делът на предприятията в тази група е едва 10.3% от общия брой активни предприятия. И обратно - срещу големия брой активни предприятия в групата с нула наети – 43.4%, стои малък брой заети лица – едва 5.9% от общия брой на заетите лица в страната.

Фиг. 2

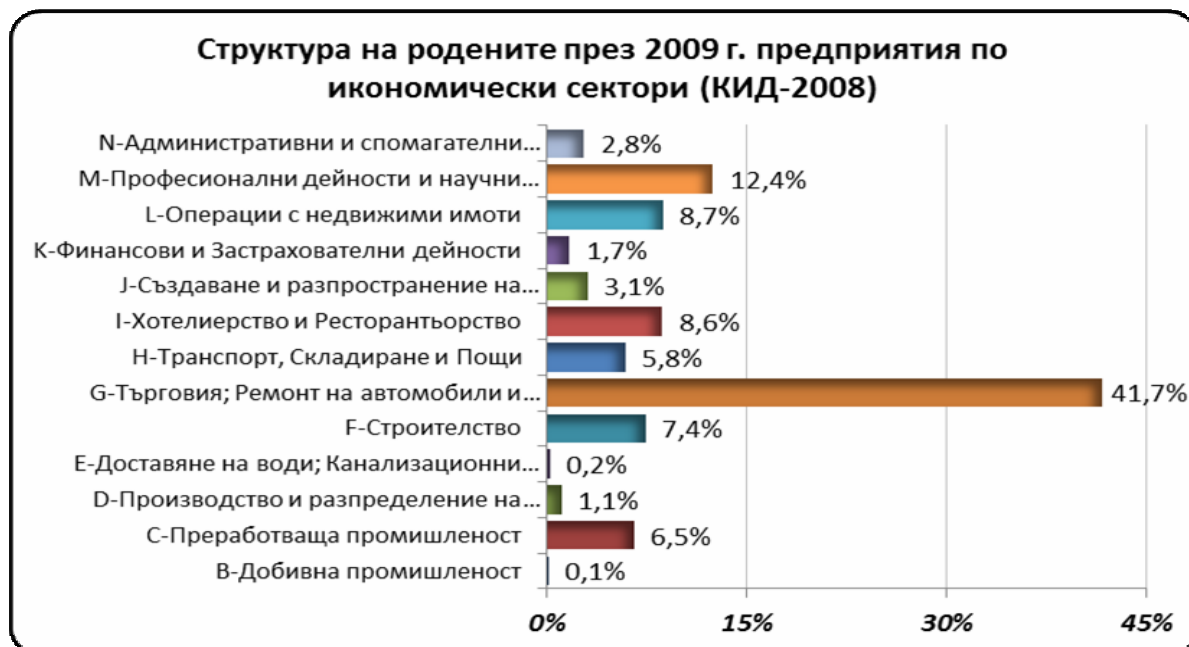

НОВОРОДЕНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

17.6% от общия брой предприятия в разглежданите сектори на икономиката са новородени през 2009 година. За последните пет години средногодишно са се раждали над 19% от броя на активните през периода предприятия, т.е. почти една пета от активните предприятия са новородени.

Фиг. 3

За периода 2005 - 2009 г. най-висок относителен дял имат новородените предприятия в сектор G – „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“, като средно за петгодишния период този дял е 42.5%. Същевременно най-нисък е делът на новородените предприятия от сектор В - „Добивна промишленост“ – 0.1% средно за периода. Тази тенденция се запазва и през 2009 г. (фиг. 3). Като цяло структурата на родените предприятия остава относително стабилна през разглеждания петгодишен период.

За периода от 2005 до 2009 г. най-голям е броят на новородените предприятия, които не са наели работна ръка. В групата „0 наети“ през 2009 г. попадат 39 024 новородени предприятия, следвани от групата с 1 до 4 наети – 15 554. През същата година най-малко са новородените предприятия с 10 и повече наети лица – само 1 200 предприятия.

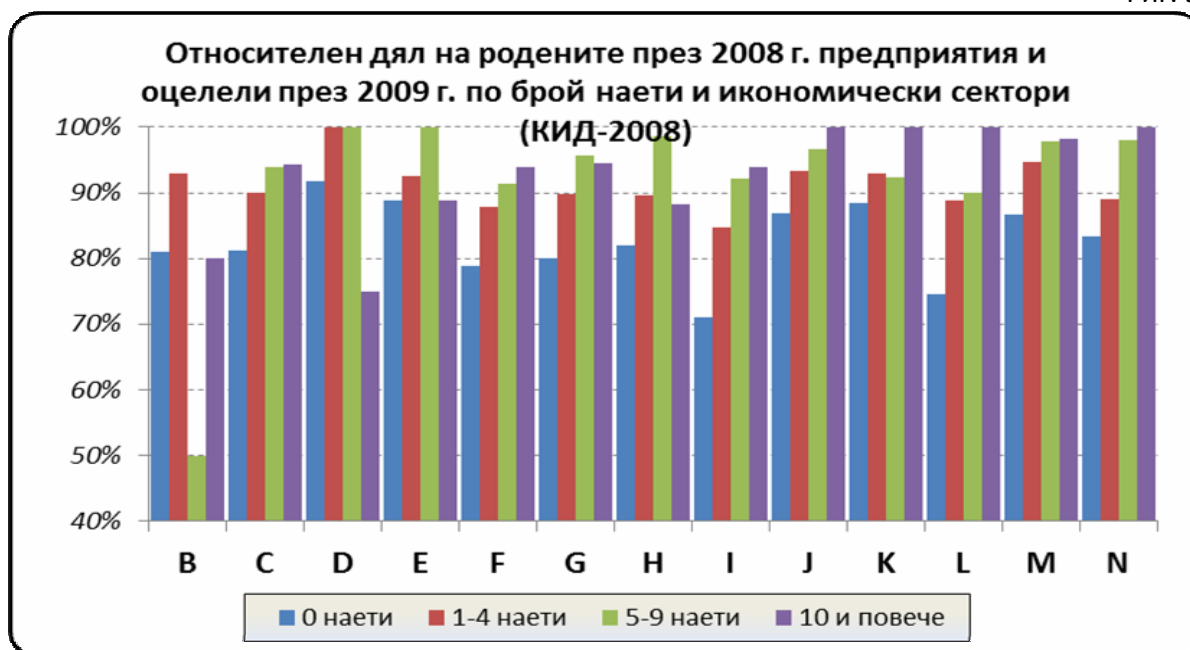
Фиг. 4

ОЦЕЛЕЛИ ПРЕДПРИЯТИЯ

84% от родените през 2008 г. предприятия оцеляват една година по-късно, като в групата с 10 и повече наети този относителен дял е почти 95%.

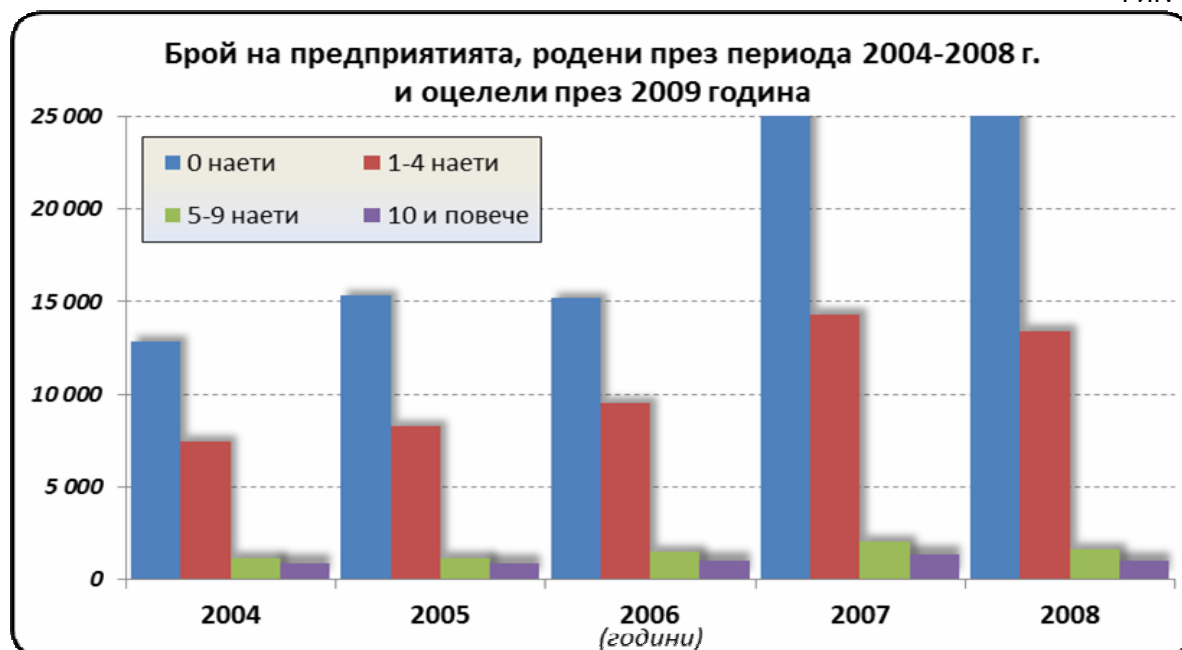
Фиг. 5

През 2008 г. новородените предприятия са 49 287, като от тях до 2009 г. са оцелели 41 402. Най-висок е делът на оцелелите предприятия в сектор D - „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива“ – 93%, а най-нисък в сектор L - „Операции с недвижими имоти“ - около 77%.

С отдалечаване от годината на раждане броят на оцелелите предприятия от групите „0 наети“ и „1 - 4 наети“ значително намалява, докато при тези от групите „5 - 9 наети“ и „10 и повече наети лица“ тенденцията на намаление е слабо изразена, почти незабележима (фиг. 6).

Фиг. 6

Делът на предприятията, родени през 2004 г. и все още активни 5 години по-късно през 2009 година е малко над 6.8%.

Фиг. 7

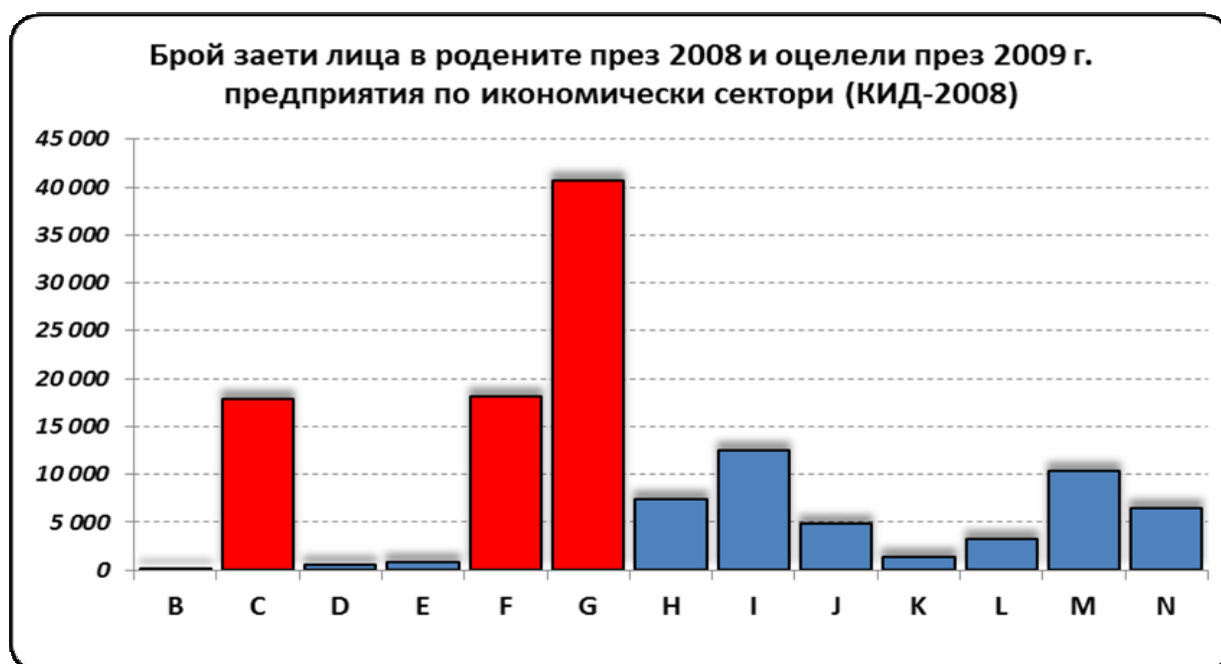

Най-жизнеспособни и устойчиви се оказват предприятията от сектор К - „Финансови и застрахователни дейности“, където делът на единиците, сполучливо преживели петгодишния период, е 11.6%. На другия полюс са предприятията от сектор L – „Операции с недвижими имоти“ със стойност по-малка от 3% по този показател.

Броят на заетите лица в родените през 2008 г. и оцелели през 2009 г. предприятия за разглежданите тринадесет сектора на КИД - 2008 възлиза общо на 124 466 души. Почти 62% от заетите са концентрирани само в три сектора: G – „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ – 32.7%, F – „Строителство“ – 14.6%, и C – „Преработваща промишленост“ - 14.4%.

Фиг. 8

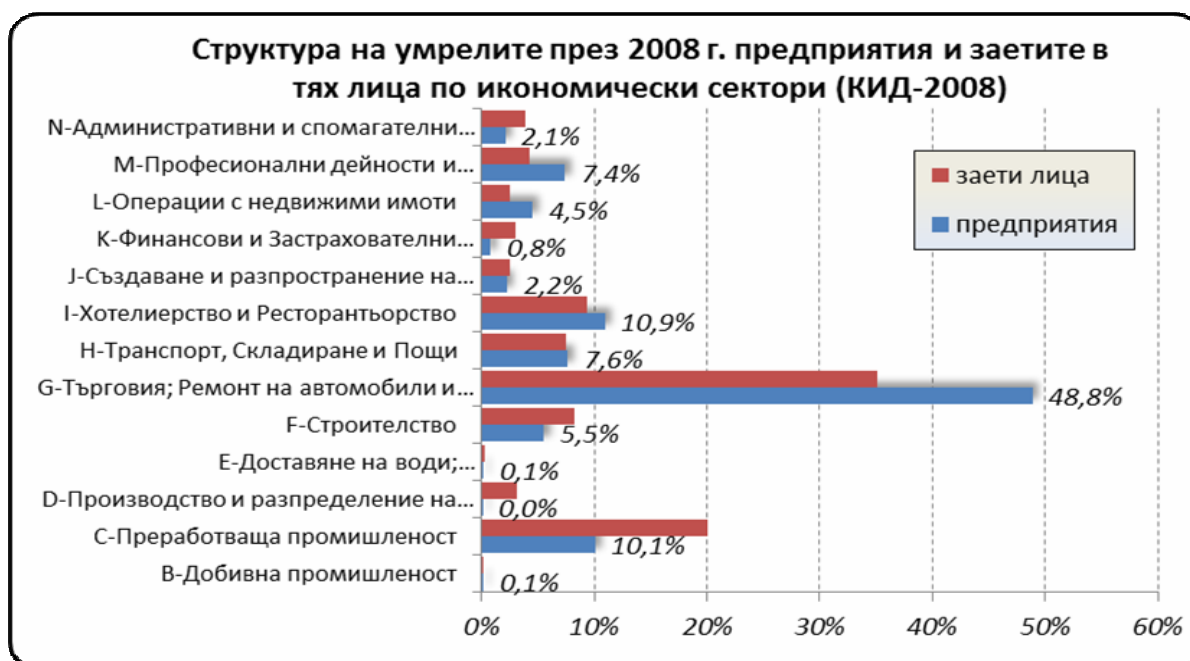
Една трета (33%) от заетите лица работят в предприятия от групата „1 - 4 наети“, 28% - в предприятия без наети, и 27% - в тези от групата „10 и повече наети“.

УМРЕЛИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Данните за умрелите предприятия се отнасят за 2008 г., което се дължи на специфичната методология за определянето им. През 2008 г. техният брой възлиза на 35 466, или малко над 13% от броя на активните предприятия през годината. В резултат на умираването им работните си места са загубили почти 4.8% от заетите през същата година лица.

Фиг. 9

През разглежданата 2008 г. почти половината умрели предприятия – 17 315, са били класифицирани в сектор G – „Търговия, ремонт на автомобили, лични вещи и стоки за домакинството“.

Най-жизнеспособни са се оказали предприятията от секторите: D – „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива“, B – „Добивна промишленост“, E – „Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване“, и K – „Финансови и застрахователни дейности“, които са намалели общо с 355, което е под 0.5% от броя на активните през годината предприятия.

КРАТКИ МЕТОДОЛОГИЧНИ БЕЛЕЖКИ

Обект на проекта

Обект на изследването е статистическата единица от тип „**предприятие**“, дефинирано в Регламент (ЕИО) № 696/93 на Съвета от 15 март 1993 година като „...най-малкото обединение на юридически лица, което е организационна единица, произвеждаща стоки или услуги и възползваща се от определено ниво на автономност при вземане на решения, особено при разпределение на текущите си ресурси...“.

Цел на проекта

Основна цел на изследването по демография на предприятията е да се оцени броят на активните предприятия и заетите и наетите лица в тях. Това осигурява ценна информация за продължителността на живот на предприятията по вид и големина, брой и вид на умрелите предприятия, темпове на растеж, годишни коефициенти на оцеляване на предприятията за периода 2004 - 2008 година. Тези данни допълват структурната бизнес статистика и формират основата за претегляне и извличане на други статистики, изучаващи предприятията.

Обхват на проекта

Демографските данни за предприятията се основават на информация от Бизнес регистъра, поддържан в НСИ, който съдържа всички активни предприятия на територията на Република България. При избора на предприятия за съответните години не е прилаган лимит по отношение на големината им (брой на заетите лица, брой на наетите лица или размер на оборота). Демографските данни в изследването са базирани изцяло на предприятия, които са регистрирани и са били активни поне една година от изследвания период.

Използвани класификации

- *Класификация на икономическите дейности (КИД - 2008)*
- В - Добивна промишленост
- С - Преработваща промишленост
- Д - Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива
- Е - Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване
- F - Строителство
- G - Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети
- Н - Транспорт, складиране и пощи
- I - Хотелиерство и ресторантьорство
- J - Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения
- К - Финансови и застрахователни дейности, с изключение на клас 64.2 (дейност на холдингови дружества)
- L - Операции с недвижими имоти
- М - Професионални дейности и научни изследвания
- Н - Административни и спомагателни дейности

- *Групировки на предприятията (според броя наети лица)*

- 1 - 0 наети
- 2 - от 1 до 4 наети
- 3 - от 5 до 9 наети
- 4 - 10 или повече наети лица